

Referat fra Konferanse om hatefulle ytringer

(Countering Hate : Nordic Conference on Hate Speech)

Konferansen ble holdt i Stavanger 21 juni 2017 på Sola Strand Hotel. Den gikk inn som en del av de nordiske likestillingsministrenes arbeid mot hatefulle ytringer – å forebygge og bekjempe hatefulle ytringer og konsekvenser av det i den offentlige debatten og i det offentlige rom. Norge har formannskapet for Nordisk ministerråd 2017 og en viktig rolle i likestillingsarbeidet.

Formålet var å presentere kunnskap om temaet og erfaringer fra arbeidet mot hatefulle ytringer.

Målgruppen var praktikere, ungdom, sivil samfunn, myndigheter, forskere, eksperter, med mer.

Konferansen ble åpnet av *Solveig Horne*, Barne- og likestillingsministeren. Hun påpekte at hatefulle ytringer påvirker både familien og samfunnsliv og det enkelte individs livskvalitet. Med de mulighetene som internett og sosiale medier gir har muligheten for en åpen og opplyst debatt økt, men samtidig har nivået for hatefulle ytringer vokst. Både menn og kvinner utsettes for hat og trusler når de deltar i samfunnsdebatten. Samtidig er det slik at hatytringer rettet mot kvinner i større grad er seksualisert hat som retter seg mot kjønn, seksualitet og utseende. Det gjør at mange vegrer seg for å delta i den offentlige samtalen og debatten blir fattigere og et tap for likestilling og demokratiet.

Det nordiske initiativ går blant annet ut på å øke kunnskap om emnet og støtte unge mennesker i alderen 15 – 18 år ved å opprette en ny web-site om hatefulle ytringer og skreddersy materiale som kan brukes for å bekjempe hatefulle ytringer online. (se *Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer 2016-2020*, utarbeidet av Barne- og likestillingsdepartementet)

Formiddagen gikk til presentasjoner av hva vi vet om hatefulle ytringer (heretter brukes HS- forkortelse av det engelske Hate Speech) og unge menneskers bruk av cyberhate. Først ute var *Paul Iganski*, professor i Kriminologi og Rett ved Lancaster University. «Vile words» , som han kalte de, dekker alle uttryksformer som sprer, fremmer eller rettferdiggjør rasehat, xenophobia, anti-semitisme eller andre former for hat som bunn i intoleranse. Slik tale er en trussel til sosial fred. Det er det kriminelle hat- budskapet som sårer og er et angrep på selve identiteten. (se www.h8hurts.en)

Moa Bladini, lektor i straffrett, Universitetet i Gøteborg (moa.bladini@law.gu.se) vil ha lover mot kvinnehets på nettet. Det er ulovlig å komme med HS og hets på grunn av hudfarge, nasjonalitet, religion og seksuell legning i Norge, men per i dag finnes det ingen lover mot HS basert på kjønn. Det foreslås :

- Særskilt lov mot netthets med grunnlag i kjønn.
- Lov mot alvorlige krenkinger på nettet som for eks. hevnporno
- Bedre beskyttelse mot netthets for journalister, folkevalgte, forskere og kulturpersoner og å gi politiet mer kunnskap.

Lumi Zuleta fra det Danske Institut for Menneskerettigheter ga en statistisk redegjørelse for online HS i den danske offentlige debatten. :

76% gjelder menn, 24% kvinner

40% politisk ståsted, 22% etnisk bakgrunn, 21% religion (derav 86% Islam), 17 kjønn

53% avstår fra debat online på grunn av den harde tonen, flest kvinner. Hvem har så ansvaret for en anstendig debatt online og at ytringsfriheten blir ivaretatt ? Det må være klare retningslinjer for online debatt, rettslig analyse av medienes ansvar og en konstant dialog med nyhetsmediene.

Etter pausen og fram til lunch ble det lagt opp til en panel diskusjon med *Norman Mubashir* fra NRK som moderator. Før det , ble det to korte innlegg om hva vet vi om unge mennesker og Cyberhate. *Atle Oskanen* , professor i Sosial Psykologi fra Tampere Universitetet kom fram til i en undersøkelse at yngre årsklasser, ungdommer med immigrant bakgrunn, storby ungdom og de som bor alene er oftere utsatt for cyberhate som fører til lavere selvfølelse. Det er en økning i radikale høyre grupper bidrag til cyberhate i både Finland, Norge og USA.

Lina Eklund fra Universitetet i Stockholm tok for seg online video spill, hvor kvinner blir trakassert fordi de er kvinner. Det vinkles på seksualitet, kvinnens rolle (bli på kjøkkenet), mens for gutter går det mer ut på hvordan de spiller. Video games reflekterer en etablert hypermaskulin kultur hvor det ikke er plass til kvinner. Det er spill laget av menn for menn og hvor kvinner trekker seg tilbake eller skjuler sin identitet når de spiller

Hva kan gjøres for å motvirke HS ? *Thordis Elva Thorvaldsdottir* fra Island (thordiselva.com), skribent, taler og journalist hadde etter lunsjen et innlegg : Women under Online Fire. Hun kjemper for likestilling og fikk titelen « Woman of the Year 2015 » på Island. Hennes bok, «South of Forgiveness», skrevet sammen med den som voldtok henne da hun var 16 år, kom ut våren 2017. I den forteller hun om forsoningen mellom seg selv og gjerningsmannen. Hun henviste til nettstedet [while female.com](http://whilefemale.com), som tar opp trakassering av kvinner i arbeidslivet og fritid og stilte spørsmålet om hva vi vil internett skal være, en arena fylt med HS som forsterker negative maktstrukturer, eller et åpent debattsted som tåler skarpe formuleringer og samtidig verner om demokratiske verdier og ytringsfrihet.

Peder Nustad holdt et innlegg om utenforskap og hat i skolen. Han jobber med DEMBRA-Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemitisme (se dembra.no) , som er et tilbud om kompetanseutvikling for skoleledere, lærere og andre ansatte i skolen for forebygging av antisemittisme, rasisme og udemokratiske holdninger. Dembra er nettbasert og tilbyr åpne læringsressurser med undervisningsopplegg, bakgrunnsstoff og tips til fordypning. Målet er å skape et inkluderende skolemiljø. Dembra gir blant annet støtte til hvordan møte fordommer og ekstreme synspunkter i klasserommet og hvordan møte elever som uttrykker intolerante holdninger.

Bjørn Lecher Nuland , fra det Norske Direktoratet for Barn , Ungdom og Familie presenterte materiell om HS fra Stopp Hatprat-kampanjen og brosjyren **Ikke greit** , som forklarer hva hatprat er og hva en kan gjøre med det. Den egner seg ypperlig til utdeling i skoler og andre ungdomsgrupper for eksempel konfirmant grupper.

Tone Aasland , lederen for den Norske UNESCO Kommissjonen tok opp spørsmålet om ytringsfriheten og hva som er akseptabelt i den offentlige debatten. Hun understreket behovet for å lære å leve sammen og finne balansen mellom ytringsfrihet og individets integritet.

Etter nok en panel diskusjon med Norman Mubashir som moderator om hva som aksepteres i de enkelte nordiske land og hva som kan gjøres for å bekjempe hatprat i den offentlige debatten og i mediene, ble konferansen avsluttet av Solveig Horne, Barne- og likestillingsministeren.

Ref. Arne J. Holte , som deltok på konferansen for Samarbeidsrådet for Tros- og Livssynssamfunn i Grenland.